

ETYMOLOGICZNA I SEMANTYCZNA ANALIZA WYRAZU
"SOLIDARNOŚĆ"

I. Analiza etymologiczna

1. Wyraz "solidarność" pochodzi z j.francuskiego /solidarite'/.
Oznacza on:
 - a/ w języku literackim i mowie potocznej - wzajemne wspieranie się, współdziałanie, współodpowiedzialność, posiadanie zgodnych z kimś poglądów i celów, jednomysłność;
 - b/ w terminologii prawniczej - odpowiedzialność zbiorowa i indywidualna /w określonej grupie osób/ za całość wspólnego zobowiązania, mogąca występować zarówno w odniesieniu do dłużników, jak i wierzycieli;
 - c/ wyraz "solidaryzm" pochodzi z j.francuskiego /solidair/ - solidarny oraz j.łacińskiego /in solidium/ - "za całość". Solidaryzm - to kierunek społeczno-polityczny w XIX i XX w. głoszący tezę o naturalnej wspólnotcie interesów określonego społeczeństwa lub całej ludzkości, niezależnie od przynależności klasowej. Zmierzak i zmierza do zatarcia istoty konfliktów społecznych i politycznych w społeczeństwach kapitalistycznych. W teorii i praktyce solidaryzm wymierzony jest przeciwko ideologii marksistowskiej i realnemu socjalizmowi.
2. W katolickiej nauce społecznej przez długi czas funkcjonowało pojęcie "solidaryzm". Wykładnię tego pojęcia zawiera encyklika Leona XIII "Rerum Novarum" z 1891 r. Od lat dwudziestych naszego stulecia Kościół używa też pojęcia "solidarność". Znalazło to swój wyraz w encyklice Piusa XI "Quadragesimo Anno /1931 r./ - o ustroju korporacjonistycznym - odrzucającej tak jak solidaryzm - walkę klas i rewolucję.

II. Analiza semantyczna

1. Użyte przez papieża w przemówieniu do ludzi morza /Gdynia, 11.06.br./ i w homilii podczas mszy dla ludzi pracy /Gdańsk-Zaspa, 12.06.br./ pojęcie "solidarność" miało sens wieloznaczny, nawiązujący do:

- zdelegalizowanego NSZZ "Solidarność";
- solidaryzmu społecznego jako aklasowej więzi wszystkich środowisk ludzi pracy oraz całego społeczeństwa;
- solidarności narodów na gruncie religijnych wartości moralnych eliminujących odmienności i przeciwieństwa ideologiczne, polityczne, społeczne i ekonomiczne;
- stosunków istniejących między strajkującymi robotnikami, ich postawy wobec władzy państwowej, ich jedności w dążeniu do osiągnięcia zamierzonych celów;
- przeciwstawienia zgodności działania ludzi walce klasowej - antagonizującej społeczeństwo.

W żadnym przypadku papież nie używał tego pojęcia w kontekście proletariackiego, socjalistycznego internacjonalizmu, w sensie czynnika integrującego ludzi pracy w ich walce o wyzwolenie społeczne i obalenie kapitalizmu.

Mówiąc o solidarności papież nie miał też na myśli porozumienia narodowego uosobionego w PRON-ie.

2. W ujęciu papieża pojęcie "solidarność" posiada 4 konteksty:

- 1/ ideologiczny - oznaczający ideę, solidaryzm społeczny;
- 2/ polityczny - określający stosunek papieża do charakteru i celu NSZZ "Solidarność", ich działalności legalnej i nielegalnej oraz do stosunków istniejących w ich strukturach organizacyjnych;
- 3/ społeczny - oznaczający więzy między ludźmi przewyciężające różnice klasowe, eliminujące podziały klasowe i usuwające źródła walki klasowej.
- 4/ moralny - "solidarność walki" - walkę o postawy człowieka, jego przekonania i czyny zgodne z etyką Kościoła.

3. Zwracam uwagę możliwość manipulacyjnego posługiwania się pojęciem "solidarność". Np. w przemówieniu w Gdyni, papież najpierw użył tego słowa w kontekście oznaczającym solidarność międzynarodową - i solidaryzm /potępienie konfliktów klasowych/. Później przeszedł do próby uprawomocnienia idei solidarności /solidaryzmu/ przez wielowiekowe tradycje kościoła, sięgające Starego Testamentu, a następnie do pochwały b. "Solidarności". Podobne postępowanie miało miejsce w Gdańsku, z tym jednak że prawo ludzi pracy do samorządnych niezależnych związków

zawodowych papież bezpośrednio powiązał z byłą "Solidarnością".
Także wypowiedziane po nabożeństwie słowa: "Pozdrawiam polską
solidarność" - były afirmacją tej organizacji.

Papież wykorzystał także polityczne, aluzyjne znaczenie pojęcia "solidarność" lub "solidarni" w przemówieniach do łódzkich włókniaerek, przedstawicieli świata nauki /Lublin/, apelu jasnogórskim /Częstochowa/.

4. Negatywny wydźwięk polityczny miały również wypowiedzi papieża /bez odwoływania się do pojęcia "solidarność" /krytykujące stan realizacji porozumień sierpniowych i rzeszowsko-ustrzyckich, które wiążą się z powstaniem NSZZ "Solidarność" i NSZZ "Solidarność" RI.

W wystąpieniach papieskich w Gdyni i Gdańsku dwukrotnie pojawiły się w związku z pojęciem "solidarność" - akcenty mesjanistyczne, o szczególnej roli Polski w dziele "pracy nad pracą" i "wyzwolenia człowieka przez pracę".

ZARZĄD II
GŁÓWNEGO ZARZĄDU POLITYCZNEGO WP